

ИНТЕГРИСАНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ ЗА ДОКТОРА СТОМАТОЛОГИЈЕ

Школска 2011/2012.

Први семестар

Предмет: Етика

Предмет носи 4 ЕСПБ бода. Укупно има 60 часова активне наставе (предавања, клинички семинари)

КАТЕДРА:

1.	Драгана Игњатовић Ристић	Draganaristic4@gmail.com	Ванредни професор
2.	Славица Ђукић Дејановић	slavicadd@gmail.com	Редовни професор
3.	Драган Миловановић	Piki@medf.kg.ac.rs	Ванредни професор
4.	Бранко Ристић	Branko.ristic@gmail.com	Ванредни професор
5.	Биљана Вулетић	sibil@ptt.rs	Ванредни професор
6.	Сузана Матејић	matejics@gmail.com	Доцент
7.	Данијела Ђоковић		Доцент

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

Модул	Наставник-руководилац модула
1. Увод у етику	Проф. Драгана Игњатовић Ристић
2. Етика кроз историју	Проф. С. Ђукић Дејановић, Проф. Драгана Игњатовић Ристић
3. Специфичности медицинских истраживања	Проф. Драган Миловановић, Проф. Биљана Вулетић
4. Етика медицинске професије-	Проф. Драгана Игњатовић Ристић, Проф. Бранко Ристић
5. Етика у пракси	Проф. Драгана Игњатовић Ристић, Доц. Сузана Матејић

ОЦЕЊИВАЊЕ:

Студент савладава предмет по модулима. Оцена је еквивалентна броју освојених поена (види табеле). Поени се стичу на три начина:

АКТИВНОСТ У ТОКУ НАСТАВЕ: На овај начин студент може освојити до **30** поена и то тако што се његово показано знање вреднује од 0-2 поена по наставној јединици. Оцењује се припремљеност за рад као и пртаћење и разумевање градива кроз приказе случајева.

ОЦЕНА КЛИНИЧКОГ СЕМИНАРА: На овај начин студент може освојити до **10** поена. Оцењује се приремљеност, начин презентације, укључивање других у дискусији. Листа тема за клиничке семинаре ће бити понуђена студентима у првом термину предмета.

ЗАВРШНИ ТЕСТОВИ ПО МОДУЛИМА: На овај начин студент може стећи **60** поена а према приложеној шеми.

МОДУЛ	МАКСИМАЛНО ПОЕНА			
	Активност у току наставе	Клинички семинар	Завршни тест	Σ
1. Увод у етику	6		12	20
2. Етички изазови модерне стоматологије	6		12	20
3. Специфичности медицинских истраживања	6		12	20
4. Етика медицинске професије	6		12	20
5. Етика у пракси	6		12	20
Σ	30	10*	60	100

* Током семестра, студент треба да уради **један клинички семинар** који може бити оцењен са максимално 10 поена. На крају семестра, поени са клиничког семинара ће бити додати освојеним поенима са модула што ће значити завршну оцену.

Завршна оцена се формира на следећи начин:

Да би студент положио предмет мора скупити минимум 55 поена, при чему у сваком модулу мора да освоји 50% плус 1 поен. Оцена се формира на следећи начин:

БРОЈ ОСВОЈЕНИХ ПОЕНА	ОЦЕНА
0 - 54	5
55 - 64	6
65 - 74	7
75 - 84	8
85 - 94	9
95 - 100	10

МОДУЛ 1. Увод у етику

6.10.2011. (Зелена сала 11:15-12:15)

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-12 ПОЕНА**

**ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ
ТЕСТА**

Тест има 20 питања

Тачни одговори се бодују са:

0,50 поена

1,00 поен

МОДУЛ 2. Етика кроз историју

27.10.2011. (Зелена сала 11:15-12:15)

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-12 ПОЕНА**

ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ ТЕСТА

Тест има 20 питања

Тачни одговори се бодују са:

0,50 поена

1,00 поен

МОДУЛ 3. Специфичности медицинских истраживања

17.11.2011. (Зелена сала 11:15-12:15)

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-12 ПОЕНА**

**** ОЦЕЊИВАЊЕ ЗАВРШНОГ ТЕСТА**

Тест има 20 питања

Тачни одговори се бодују са:

0,50 поена

1,00 поен

МОДУЛ 4. Етика медицинске професије

8.12.2011. (Зелена сала 11:15-12:15)

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-12 ПОЕНА**

**** ОЦЕЊИВАЊЕ
ЗАВРШНОГ ТЕСТА**
Тест има 20 питања

Тачни одговори се подују са:
0,50 поена
1,00 поен

МОДУЛ 5. Етика у пракси

29.12.2011. (Зелена сала 11:15-12:15)

**ЗАВРШНИ ТЕСТ
0-12 ПОЕНА****

**** ОЦЕЊИВАЊЕ
ЗАВРШНОГ ТЕСТА**
Тест има 20 питања

Тачни одговори се бодују са:
0,50 поена
1,00 поен

Литература:

НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗАДАВАЧ	БИБЛИОТЕКА	ЧИТАОНИЦА
Медицинска етика	Јован Марић	Мегаграф, Београд, 2002	има	има
Добра пракса у раду тичких одбора	Слободан Јанковић, уредник	Медицински факултет, Крагујевац, 2009	има	има

Сва предавања и клинички семинари налазе се на сајту Медицинског факултета:

www.medf.kg.ac.rs

ПРОГРАМ:

ПРВИ МОДУЛ: УВОД У ЕТИКУ

Прва недеља 15.09.2011.

УВОД У ЕТИКУ	УВОД У ЕТИКУ
ПРЕДАВАЊА 1 ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Појам етике и предуслови етичног (моралног) понашања.	<i>Предуслови моралног понашања-структура личности*</i>
УВОД У ЕТИКУ	УВОД У ЕТИКУ
ПРЕДАВАЊА 1 ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички принципи лечења пацијената кроз историју	<i>Етика античког доба, средњег и новог века, најновија* етичка учења.</i>

* Клинички семинар ће одржати проф. Драгана Игњатовић Ристић

Друга недеља 22.09.2011.

Заклетве и кодекси	
ПРЕДАВАЊА 1 ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Стварање кодекса понашања здравствених радника, од пренаучне медицине до савременог доба	• <i>Стоматолошка етика</i>
Заклетве и кодекси	
ПРЕДАВАЊА 1 ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Хипократова заклетва- актуелност етичких принципа	<i>Историја стоматологије</i>

Трећа недеља 29.09.2011.

Принципи поштовања приватности пацијената у стоматологији	Принципи поштовања приватности пацијената у стоматологији
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етичност здравствених радника у свакодневном контакту са пацијентима	• <i>Етичке дилеме очима студента</i>
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички принципи модерног зубарства	• Приказ клиничког случаја-поступци стоматолога према пацијент у свакодневном раду.

ДРУГИ МОДУЛ: Етички изазови модерне стоматологије

Четврта недеља 06.10.2011.

Етички принципи терапијских поступака	
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Права пацијената и повеља о правима пацијената; Заштитник права пацијената у здравственим установама	• Однос стоматолог-пацијент
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Однос стоматолог-пацијент	• Приказ клиничког случаја

Пета недеља 13.10.2011.

Етички принципи терапијских поступака	Етички принципи терапијских поступака
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Пословна и клиничка способност пацијента	• Приказ клиничког случаја-доношење одлуке за интервенцију ус томатологији
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Способност доношења одлука о избору начина лечења	• Доношење одлуке код несамосталног пацијента

Шеста недеља 20.10.2011.

Етички принципи терапијских поступака	Етички принципи терапијских поступака
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички принципи терапијских поступака-информисаност, одговорност, избор, надокнада, притужбе	• Специфичности односа стоматолог-пацијент
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Добра клиничка пракса	• Приказ клиничког случаја-доношење одлуке за интервенцију у стоматологији

ТРЕЋИ МОДУЛ: СПЕЦИФИЧНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ ИСТРАЖИВАЊА

Седма недеља 27.10.2011.

Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми	Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми ; Улоге спонзора, главног истраживача и уговорних истраживачких организација у клиничким студијама	• Пример клиничког истраживања у стоматологији
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
	• Пример клиничког истраживања у стоматологији

Осма недеља 03.11.2011.

Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада	Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада	• Припрема стоматолошке документације код истраживања
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Методe регрутовања пацијената за клиничке студије, осигурање пацијената; Хелсиншка декларација	Избор пацијената за учешће у студијама у стоматологији

Девета недеља 10.11.2011.

Садржај информације за пацијента и формулара информисаног пристанка пацијента	Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Садржај информације за пацијента и формулара информисаног пристанка пацијента	• Приказ фомжрмулара информисаног пристанка
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Поступак добијања информисаног пристанка у посебним групама пацијента и посебним индикацијама	Приказ фомжрмулара информисаног пристанка У посебним групама стоматолошких пацијената.

ЧЕТВРТИ МОДУЛ: ЕТИКА МЕДИЦИНСКЕ ПРОФЕСИЈЕ

Десета недеља 17.11.2011.

Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, класификација	Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, класификација
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, класификација	• Клинички пример несавесног лечења у стоматологији
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Став јавности и цена стручних грешака	• Став јавности према несавесном лечењу у стоматолошкој пракси

Једанаеста недеља 24.11.2011.

Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца, стари, труднице	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца, стари, труднице
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца, стари, труднице	• Клинички пример у раду стоматолога са децом и трудницама
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца, стари, труднице	• Клинички пример у раду стоматолога са старим особама

Дванаеста недеља 01.12.2011.

Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)	<ul style="list-style-type: none"> • Клинички пример у раду стоматолога са свим облицима хепатитиса
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица)	<ul style="list-style-type: none"> • Клинички пример у раду стоматолога са оболелим сообама од ХИВ-а

ПЕТИ МОДУЛ: ЕТИКА У ПРАКСИ

Тринаеста недеља 08.12.2011.

Професионална тајна	Професионална тајна
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Професионална тајна	<ul style="list-style-type: none"> • Клинички пример – обавезе стоматолога у чувању стоматолошке тајне
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Еутаназија	<ul style="list-style-type: none"> • Клинички пример – моралне дилеме еутаназије

Четрнаеста недеља 15.12.2011.

Кодекс стоматолошке етике	Лиценца за рад
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Кодекс стоматолошке етике	<ul style="list-style-type: none"> • Садржај, обавезе, законска регулатива, комора стоматолога.
ПРЕДАВАЊА 1ЧАС	СЕМИНАР 1 час
Лиценца за рад	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање лиценце, обавезе усавршавања –(не)-обнављање

Петанеста недеља 22.12.2011.

Рекапитулација најважнијих појмова (2 часа)

Рекапитулација најважнијих појмова	Рекапитулација најважнијих појмова
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Рекапитулација најважнијих појмова	<ul style="list-style-type: none"> • Рекапитулација етичких појмова и принципа у стоматолошкој пракси- примери
ПРЕДАВАЊА 1ЧАСА	СЕМИНАР 1 час
Рекапитулација најважнијих појмова	<ul style="list-style-type: none"> • Рекапитулација етичких појмова и принципа у стоматолошкој пракси- примери

РАСПОРЕД ПРЕДАВАЊА

ЕТИКА

ЗЕЛЕНА САЛА

**ЧЕТВРТАК
8.00-11.00**

**Прво предавање је 15.09.2011.
Последње предавање је 22.12.2011.**

Распоред предавања

Недеља	датум	време	место	предавање	наставник
1	15.09.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Појам етике и предуслови етичног (моралног) понашања. Етички принципи лечења пацијената кроз историју <i>Предуслови моралног понашања-структура личности</i> <i>Етика античког доба, средњег и новог века, најновија етичка учења</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)
2	22.09.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Стварање кодекса понашања здравствених радника, од пренаучне медицине до савременог доба. Хипократова заклетва- актуелност етичких принципа <i>Стоматолошка етика; Историја стоматологије</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)
3	29.09.2011	08. -11.00	Зелена сала	Етичност здравствених радника у свакодневном контакту са пацијентима. Етички принципи модерног зубарства . <i>Етичке дилеме очима студентата</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)
4	06.10.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Права пацијената и повеља о правима пацијената; Заштитник права пацијената у здравственим установама <i>Однос стоматолог-пацијент</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)
5	13.10.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Пословна и клиничка способност пацијента. Способност доношења одлука о избору начина лечења. <i>Доношење одлуке код несамосталног пацијента</i>	(Проф. Славица Ђукић Дејановић)
6	20.10.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Етички принципи терапијских поступака. Добра клиничка пракса. Хелсиншка декларација. <i>Специфичности односа стоматолог-пацијент</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић, Проф. Д. Миловановић)
7	27.10.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Експеримент у медицини, законска одговорност медицинског радника, правно етички проблеми <i>Животиње као експериментални субјекти</i>	(Проф. Д. Миловановић)
8	03.11.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Етички одбори здравствених установа: састав, процедура избора, процедура рада. Методе регрутовања пацијената за клиничке студије, осигурање пацијената; <i>Преваре у науци</i>	(Проф. Б. Вулетић)
9	10.11.2011	08. -11.00	Зелена сала	Садржај информације за пацијента и формулара информисаног пристанка пацијента. Поступак добијања информисаног пристанка у посебним групама пацијента и посебним индикацијама <i>Експерименти на људима</i>	(Проф. Д. Миловановић, проф. Б. Вулетић)

10	17.11.2011	08. -11.00	Зелена сала	Стручна грешка и несавесно лечење: дефиниција, касификација. Став јавности и цена стручних грешака <i>Клинички примери несавесног лечења у стоматологији.</i>	(Проф. Б. Ристић)
11	24.11.2011	08. -11.00	Зелена сала	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: деца, стари, труднице. <i>Поверљивост и поверење- случај адолесценткиње МС</i> <i>Може ли лагање бити у интересу здравља?</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић; Проф. Б. Вулетић)
12	01.12.2011	08. -1100	Зелена сала	Етички аспекти рада стоматолога са вулнерабилним популацијама: оболели од стигматизирајућих болести (ХИВ, особе са посебним потребама, инвалидна лица) <i>Вероватноћа преносивости вируса на пацијента за време зубарске интервенције</i> <i>Могућност ХИВ инфекције у стоматолошкој ординацији</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић, доц. Др Д. Ђоковић)
13	08.12.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Професионална тајна. Еутаназија <i>Клинички примери несавесног лечења у стоматологији</i>	(Доц. С. Матејић)
14	15.12.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Кодекс стоматолошке етике. Лиценца за рад. <i>10 најгорих ствариса којима стоматолог треба да се суочи</i>	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)
15	22.12.2011.	08. -11.00	Зелена сала	Рекапитулација најважнијих појмова. Рекапитулација, примери из праксе	(Проф. Драгана Игњатовић Ристић)

